

Värmland / Säffle / Ölserud kyrkogård

Olof Petter Danielsson

Det skulle bli Persmässomarknad i Karlstad. Det var den första onsdagen i juli denna brukade hållas. På marknaden brukade jordbrukarna avyttra allt vad de fött upp av smådjur på försommaren och vad de skaffat av andra naturprodukter, ty Persmässomarknaden var oftast en god marknad. Jordbrukarna på Värmlandsnäs tog sig till Karlstad sjövägen över Väneren.

Denna dramatiska händelse utspelades de första dagarna i juli 1878. Olov "Olle" Danielsson i Grimbråten skulle fara dit med sin båt fylld av god last. Först lastade Olle vid Torseruds sand åtta famnar björkved och sedan gick han till hamnen vid Ekurn för att ta med sig annat gods och passagerare. Kyckling- och grisburar, fårkroppar, smördröttlar, äggkorgar och dylikt bars ombord på båten. Som passagerare medföljde hemmansägarfrun Britta Maja Olsson som brukade kallas mor Britta, sonen Alfred, nämndemansmor Andersson och hennes son Anders. Maja i Ången, Henrik på Haget och hans dotter Augusta var också med.

När mor Britta skulle gå till sjön satt hennes man Johannes och sonen Anders och spikade stickor på bodtaket.

– Hör du Johannes", skrek hon, du får komma ner och ge mig litet mer pengar, för det kan ju hända att vi blir liggande någonstans under resan och inte kan komma fram, och då kan det vara gott att ha.

Johannes gick ner från taket och in i stugan, där han öppnade klaffbyrån och tog fram några silverslantar. Hon lade dem i penningpungen, som hon sedan stoppade i barmen. Sedan gick hon, och från bodtaket kunde Johannes se hur hon bar den rutiga sjalen över armen, när hon försvann bland björkarna vid vägen mot sjön.

När hon kom ner till Ekurn låg båten färdig för avgång och så fort hon kommit ombord bar det iväg för god sydlig vind. Hon hade satt sig bredvid nämndemansmor och de bägge hade mycket att prata om. Gubbarna resonerade om utsikterna på marknaden och de tre unga hade som vanligt sitt för sig.

Båten gjorde god fart och Olle satt belåten och såg hur strandkanterna passerade förbi. Ekurn låg redan långt bakom. Staviken hade passerats med vit fradga om fören. Vinden hade friskat i och nu när man var bortåt Skoghall hade sjön blivit mycket gropig. Sannolikt hade Olle börjat uppleva situationen som något bekymmersam vid det här laget. Båten var ju inte så stor och det kunde hända att björkveden skulle förskjuta sig åt ena sidan och då skulle båten kantra.

Det gick emellertid bra så länge vinden var sydlig. Men utanför Skoghall kom en väldig nordväststorm, som med ett vräkte omkull den ranka båten så att både gods och passagerare föll i vattnet. Båten blev liggande med kölen i vädret.

Passagerarna försökte hålla sig uppe på den kringflytande veden. Men mor Britta hade kommit ett stycke ifrån. Hon vinkade blott med handen och sedan var hon försvunnen. Maja i Ången och hemmansägardottern Augusta syntes inte till. De övriga hängde sig så småningom fast vid båtens köl.

Nu drev båten fritt i den starka stormen utåt sjön. Vågorna gick höga och de skeppsbrutna fick använda alla sina krafter för att hålla sig kvar. Efter en stund kom en väldig våg och vräkte upp båten på rätt köl igen och de lyckades också komma upp i båten igen. I båtens tackling fann man Maja i Ången. I henne hade man döden ombord på båten, som nu i den tilltagande skymningen redlöst drev på de oroliga vågorna.

Men den kantrade ännu en gång och de olyckliga sökte hänga fast vid kölen. Det lyckades, men mor Brittas son var nära att försvinna. Olle fick dock tag i hans hår och sedan höll han sig krampaktigt fast vid kölen.

Nu inträffade dock något, som kan kallas ett under. Båten upphörde att driva. Den hade tydligen fastnat med masten i någon bergsskrev på sjöbotten. Detta var en lycka i olyckan, och de skeppsbrutna kunde till någon del börja hoppas på att de skulle bli räddade. I detta hopp blandade sig dock en fruktan att båten skulle lossna och ånyo börja driva ut på det stora Vänerhavet. Det skulle betyda en säker död för dem alla. Båten satt emellertid fast och de skeppsbrutna lyckades hålla sig kvar vid kölen hela natten.

Vid sjutiden nästa morgon fick de en seglare i sikte. Besättningen på denna hade fått syn på de skeppsbrutna och styrde till dem. Nu blev alla räddade och införda till Liljedal. Båten togs på släp. De överlevande gick landsvägen hem. Maja i Ången begravdes på Eds kyrkogård.

Några dagar efter skeppsbrottet åkte mor Brittas son, Anders, och dennes kusin, Olle, åt Skoghall till för att söka efter de drunknande. De fann dem inte och inte heller några av deras tillhörigheter. De skulle då fara hem, men på grund av stark storm måste de landa på en holme i närheten av Bärön, där de tillbringade en natt. Då de sedan fortsatte hem undersökte de holmarnas stränder utefter kusten av Näset. På Dagsholmen hittade de mor Brittas marknadsskrin och kappa. Det hade också flutit iland

ved, kyckling- och grisburar.

Söndagen en vecka efter det de skeppsbrutna blivit räddade, höll dåvarande pastorsadjunkten Nordlind predikan hos Olov Rudberg i Grimbråten. Johannes, änkemannen, och sonen Anders, var där. Just under pågående predikan kom bud att två flickor varit till sjön och vid Villkorsberget hittat det ilandflutna liket av mor Britta. Det var alldeles oskadat och hade av gynnsamma vindar drivits iland nära hembygdens strand. Liket efter Augusta i Kvaldersrud hittades sent på hösten ilandflutet vid Gaperhult i Eskilsäter.

Så gav sjön igen allt vad den hade tagit som liv, och på deras gravkullar grönskade snart gräset. Nu grönskar det även på flera av de räddades gravkullar. Nu är det blott mor Brittas son, Alfred, och nämndemansmors son, Andres, som nu leva. Alfred, det är Alfred Schyman i Rolfserudstorp i närheten av Säffle, och det är Anders (Anton) Jansson i Norra Grimbråten, Ölseruds socken.

Fotnot: Den gamla bilden föreställer Olof och hans hustru Maria.

KÄLLA Tidningsartikel av Iwan Schyman.

.
. .